

LIPIEC 2020

Uprozczone postępowanie restrukturyzacyjne – ratunek dla przedsiębiorców w kryzysie wywołanym przez COVID-19?

W ramach ustawy z 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 („Ustawa”), potocznie zwanej Tarczą 4.0, ustawodawca wprowadził, od 24 czerwca b.r., uproszczone postępowanie restrukturyzacyjne („UPR”).

UPR ma pozwolić dłużnikowi na podjęcie negocjacji z wierzycielami, bez angażowania sądu, z jednoczesną czteromiesięczną ochroną dłużnika m.in. przed egzekucją prowadzoną indywidualnie przez wierzycieli i wypowiedzeniami kluczowych umów. Na straży poprawności postępowania dłużnika stać ma nadzorca restrukturyzacyjny, którego zgoda jest wymagana na czynności przekraczające zwykły zarząd majątkiem dłużnika.

W czasie roku stosowania UPR ustawodawca dokona implementacji Dyrektywy 2019/1023, do której rozwiązań UPR nawiązuje.

Uproszczona restrukturyzacja – na czym polega?

Każdy przedsiębiorca – nie więcej niż jeden raz w okresie do 30 czerwca 2021 r. (decyduje data obwieszczenia w MSiG) – będzie mógł skorzystać z uproszczonej restrukturyzacji, na którą składają się dwa etapy: pierwszy odbywa się w całości bez udziału sądu, a na straży jego poprawności stoi nadzorca układu (wybrany przez przedsiębiorcę doradca restrukturyzacyjny); drugi rozpoczyna się od złożenia do sądu wniosku o zatwierdzenie układu i toczy się już przy jego udziale.

Aby rozpocząć UPR przedsiębiorca (dłużnik) musi –

po pierwsze – zawrzeć umowę z doradcą restrukturyzacyjnym (powołując go na nadzorcę układu), a po drugie – przygotować propozycje układowe, spis wierzytelności i spis wierzytelności spornych oraz przekazać je nadzorcy układu. Po dokonaniu tych czynności dłużnik samodzielnie zwraca się o publikację obwieszczenia o otwarciu postępowania o zatwierdzenie układu w Monitorze Sądowym i Gospodarczym („MSiG”). W związku z tym, że UPR toczy się według przepisów o postępowaniu o zatwierdzenie układu (ze zmianami Tarczy 4.0), warto pamiętać, że nie można zawrzeć układu w tym trybie jeśli suma wierzytelności spornych przekracza 15% ogólnej sumy wierzytelności uprawnionych do głosowania nad układem (nadzorca układu informuje o tym dłużnika).

Następnie w terminie 4 miesięcy od obwieszczenia w MSiG, przedsiębiorca powinien zawrzeć z wierzycielami układ – co może nastąpić zarówno w formie głosowania korespondencyjnego stosowanego w postępowaniu o zatwierdzenie układu, jak i poprzez zwołanie zgromadzenia wierzycieli (głosowanie może odbyć się z wykorzystaniem elektronicznych środków komunikacji).

W każdym przypadku dla zawarcia układu niezbędne jest głosowanie za układem przez większość wierzycieli dysponujących 2/3 sumy wierzytelności uprawniających do głosowania, a w razie podziału na kategorie interesu (podział ten jest obowiązkowy w razie objęcia propozycjami układowymi wierzytelności zabezpieczonych rzeczowo) – większość wierzycieli uprawnionych do głosowania wierzycieli w każdej grupie, mająca łącznie co najmniej dwie trzecie sumy wierzytelności z grupy (mimo brak większości w danej grupie układ jest zawarty jeśli spełniony jest warunek większości ogólny a wierzyciele z grupy przeciwnej zostaną w układzie zaspokojeni nie mniej korzystnie niż w razie upadłości). Na zakończenie pierwszego etapu UPR – również w terminie 4 miesięcy od obwieszczenia w MSiG – dłużnik musi wystąpić z wnioskiem o zatwierdzenie układu przez sąd, co spowoduje rozpoczęcie etapu UPR (wnioskowi zgodnie z regułami postępowania o zatwierdzenie układu towarzyszą m.in. zebrane przez dłużnika karty do głosowania i sprawozdanie nadzorca układu) . Niezłożenie wniosku do sądu w tym terminie oznacza umorzenie postępowania.

O złożeniu wniosku o zatwierdzenie układu obwieszcza się. Następnie sąd ma 2 tygodnie na wydanie postanowienia w przedmiocie zatwierdzenia układu. Później ponownie ma miejsce obwieszczenie o zatwierdzeniu układu. Gdy nikt z uprawnionych nie zaskarży postanowienia o zatwierdzenie układu, postanowienie uprawomocni się. Prawomocne zatwierdzenie układu kończy „sądowy” etap UPR, po którym rozpocznie się wykonanie układu.

Czym UPR różni się od dotychczasowych postępowań restrukturyzacyjnych?

Procedura UPR jest w istocie odmianą znanego dotychczas (uchodzącego za najprostsze i najbardziej elastyczne) postępowania o zatwierdzenie układu („PZU”). UPR odróżnia od dotychczasowego PZU szeroka ochrona przyznana dłużnikowi w UPR – na pierwszym etapie przed zaangażowaniem sądu – tj. od dnia publikacji obwieszczenia w MSiG. Ochrona dłużnika polega na tym, że przez okres 4 miesięcy od tego obwieszczenia:

- zawieszane są egzekucje wierzytelności objętych z mocy prawa układem (lub objętych propozycjami układowymi),
- nie mogą być wszczęte nowe postępowania egzekucyjne i o udzielenie zabezpieczenia,

- nie spełnia się świadczeń z wierzytelności objętych układem,
- bez zgody nadzorca układu, nie można wypowiedać umów najmu, dzierżawy lub leasingu a także udostępnionego wcześniej kredytu, ubezpieczeń majątkowych, umów rachunku bankowego umów poręczeń, umów obejmujących licencje udzielone dłużnikowi oraz gwarancji lub akredytyw wystawionych przed dniem otwarcia UPR.

Drugą różnicą jest zastosowanie wyjątku od ogólnej reguły restrukturyzacji, zgodnie z którą wierzyciel zabezpieczony rzeczowo nie może być włączony bez swej zgody objęty układem (wyjątek znany w układzie częściowym). W ramach UPR układem objęte mogą być także wierzytelności zabezpieczone rzeczowo, nawet bez zgody wierzyciela, jeżeli propozycje układowe przewidują pełne zaspokojenie wierzytelności lub zapewniają zaspokojenie nie mniejsze niż spodziewane w razie dochodzenia wierzytelności z przedmiotu zabezpieczenia (warto pamiętać, że nie oznacza to „przymuszenia” takiego wierzyciela do układu – wręcz przeciwnie, bierze on wówczas udział w głosowaniu nad układem, a dla takich wierzytelności ustanawia się odrębną kategorię interesów).

Sytuacja dłużnika

Wszczęcie UPR zawieszają na 4 miesiące egzekucję zobowiązań, których domagają się od przedsiębiorcy jego wierzyciele. Przyznana dłużnikom ochrona zakazuje prowadzenia postępowań egzekucyjnych zarówno wierzytelności niezabezpieczonych jak i zabezpieczonych rzeczowo.

Wszczęte UPR nie zwalnia przedsiębiorcy z obowiązku regulowania bieżących zobowiązań (innych niż te objęte układem), tj. zobowiązań powstałych po opublikowaniu obwieszczenia w MSiG. Zarząd danej spółki zwolniony będzie jednak z odpowiedzialności odszkodowawczej za jej długi, także w sytuacji, gdy spółce nie uda się zawrzeć układu z wierzycielami, czego skutkiem może być skorzystanie przez dany podmiot z innego postępowania restrukturyzacyjnego lub postępowania upadłościowego.

W 4-miesięcznym okresie od otwarcia UPR dłużnik będzie także chroniony przed wypowiedzeniem niektórych kluczowych umów, np. najmu, dzierżawy czy leasingu.

W kontekście natomiast nowego finansowania zgoda nadzorca układu na kredyty, pożyczki, obciążenia masy, przelewy i przewłaszczenia wyklucza uznanie ich za bezskuteczne wobec wszczętego później przez dłużnika postępowania sanacyjnego lub upadłościowego (jeśli te czynności ujawniono w zatwierdzonym przez sąd wniosku o zatwierdzenie układu). Zgody tej nadzorca układu może udzielić, gdy jest to niezbędne na koszty postępowania i zapłatę bieżących zobowiązań lub na zawarcie i wykonanie układu, gdy zagwarantowano przekazanie środków dłużnikowi i ich wykorzystanie na realizację restrukturyzacji, a zabezpieczenie jest adekwatne do nowego finansowania.

Sytuacja wierzycieli

Z uwagi na ochronę dłużnika w UPR przewidziano również mechanizmy chroniące wierzycieli:

Po pierwsze, inaczej niż w PZU, gdy dłużnik w pierwszym etapie nie jest ograniczany w zarządzie swym majątkiem, w trakcie UPR dłużnik nie będzie mógł dokonać, bez zgody nadzorca układu, czynności przekraczających zwykły zarząd. Niezastosowanie się przez dłużnika do ograniczeń w zarządzaniu majątkiem będzie równoznaczne z nieważnością danej czynności.

Drugim mechanizmem ochronnym jest możliwość złożenia przez wierzyciela i nadzorcę układu wniosku o uchylenie przez sąd skutków obwieszczenia o UPR w MSiG, jeżeli prowadzą one do pokrzywdzenia wierzycieli. Sąd (wcześniej ma możliwość wysłuchania wszystkich stron: dłużnika, wierzyciela oraz nadzorca układu) będzie mógł uchylić ochronę, jaką uzyskał dłużnik w związku z otwarciem UPR. W takim wypadku zawarcie układu nadal będzie możliwe, jednak dłużnik nie będzie już korzystał z ochrony jaką przyznało mu UPR.

Wierzycielowi (a także osobie trzeciej) będzie przysługiwało roszczenie o naprawienie szkody w sytuacji, w której dłużnik dokona obwieszczenia w MSiG w złej wierze.

UPR – przyszłość restrukturyzacji?

Uproszczone postępowanie restrukturyzacyjne powinno mieć szereg zalet: jest postępowaniem szybszym i tańszym (w odniesieniu do mikro i małych przedsiębiorców przewidziano np. maksymalne wynagrodzenie dla nadzorca układu do 15% kwoty przeznaczonej dla wierzycieli, gdy przekracza ona 100 tys. zł – 3% tej kwoty, a gdy przekracza 500 tys. zł – 1%) od dotychczasowego postępowania restrukturyzacyjnego; może zostać otwarte przez dłużnika, bez angażowania sądu, co w oczywisty sposób odciąży sądy zajmujące się postępowaniami restrukturyzacyjnymi, o ile jednak działania dłużnika nie będą krzywdzące dla wierzycieli.

Wprowadzone do polskiego systemu restrukturyzacji UPR wychodzi naprzeciw aktualnym potrzebom w dobie kryzysu spowodowanego epidemią COVID-19 i natłoku wniosków restrukturyzacyjnych w sądach spodziewanych w związku z tym.

O tym, czy UPR funkcjonuje prawidłowo, bez nadmiernej podatności na nadużycia dłużników, będzie się można przekonać dopiero w praktyce jego funkcjonowania. Sukces UPR zależy będzie od kompetencji nadzorców układu, sprawności działania sądów w zakresie rozpatrywania wniosków o zatwierdzenie układu lub wniosków o uchylenie skutków obwieszczenia w MSiG. Prawdopodobne, że w założeniu obowiązujące przez rok rozwiązanie znajdzie szersze zastosowanie – UPR jest w zgodzie z nową Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 20 czerwca 2019 r. w sprawie ram restrukturyzacji zapobiegawczej, umorzenia długów i zakazów prowadzenia działalności oraz w sprawie środków zwiększających skuteczność postępowań dotyczących restrukturyzacji, niewypłacalności i umorzenia długów, a także zmieniającej dyrektywę (UE) 2017/1132, którą Polska ma implementować do 17 lipca 2021 r.

Leszek Rydzewski

Partner, Warszawa

E: leszek.rydzewski@pl.Andersen.com

T: +48 609 684 072

Tomasz Srokosz

Partner, Katowice

E: Tomasz.srokosz@pl.Andersen.com

T: +48 512 286 226

ANDERSEN

Warszawa | Katowice | Toruń

www.pl.Andersen.com

Andersen Global to międzynarodowe stowarzyszenie firm doradczych i kancelarii prawnych skupiające ponad 5 tys. specjalistów z kancelarii członkowskich i współpracujących w ponad 177 lokalizacjach.

Andersen w Polsce to zespół blisko 70 doświadczonych ekspertów, w tym adwokatów, radców prawnych, doradców podatkowych, ekonomistów i księgowych świadczący usługi w biurach: w Warszawie, Katowicach i w Toruniu.

Świadczymy usługi w zakresie doradztwa prawnego i podatkowego, cen transferowych, compliance oraz outsourcingu księgowego.